

Locuint'a Redactorului

si
Cancellari'a Redactiuniie in
Sra'a tragatoriului
(Lövész-utca), Nr. 5.Scrisorile nefrancaute nu se vorn
primi decat u numai de la corespon-
denti' regulari si „Federationii.“
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literar, comercialu si economicu.

Va essi Jou-i si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune 3 fl. v. a.
Pre siese lune 5 „ „ „
Pre annulu intregu 10 „ „ „

Pentru Roman'i'a:

prea intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
„ 6 lune 16 „ = 16 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru Insertiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. taes'a tim-
brale pentru fiesce-care publicatiune
separatu. In locul deschisu 20 cr.
de linia.
Unu esemplaru costa 10 cr.

Pest'a, 18/30. Aprile, 1873.

Diurilele guvernamentali si prin ur-
mare bine inspirate si informatate spunu,
ca ministeriulu va starul d'in tote pote-
rile, ca dupa reinceperea lucrariilor
camerei, se se pertracte de si votede proiectulu de lege pentru banca de escom-
turi, partea inca restante a legii pentru
colonisti, bugetulu pre 1874. si cata-
strulu dariloru fondiariu. Cu finea lui
Maiu sessiunea annului antaia s'ar in-
chiaia si nemediulocitu s'ar deschide
sessiunea annului allu doile, fara ca
inse camer'a se se ocupe de alte lucrari,
ci prorogandu-se pana la tomna, cesti-
unile celle mai pucinu urgente, dar
destullu de momentose, precum sunt:
marea retieua a calliloru ferrate, legea
penale si regulamentulu camerei, s'ar
desleg'a in primele siedintie alle viito-
riei sessiuni de tomna.

Opsetiulu de la Vienn'a au lassatu
si ore cari suveniru neplacute. Diurari
ung. facu mare s'ara pentru desconsi-
derarea deputatiunii ce camer'a Ungari-
riei tramisese la solennitate cununiei
arciducesei. Se plangu adeca pentru
ca deputatiilor Ungariei li-se assem-
nasse loculu numai pre galleria, in locu
d'a li-se assemna pre totindenea loculu
de onore, ce compete factorului allu
doile allu legislatiunii partasiu allu
suveranitati, ca-ce acea deputatiune
representa camer'a intrega, adeca pre
se pregatesce, dice „Reform'a“ d'in
partea deputatiilor oppositiionali, pentru
vetemarea facuta deputatiunii ung. prin
marescalculu curtii (Oberhofmeisteramt)
Bietulu Bittó presied. Camerei, care in
calitatea sa de consiliariu de statu las-
sandu pre collegii sei deputati, occu-
passe locu (la concertu) cu demnitarii,
fara a se interessa de membrii depu-
tatiunii, va avé sè assude, ca-ce dsa va
fi primulu obiectu allu impetului si nu
numai pentru acest'a, dar si pentru ca
cu occasiunea presentarii nu d'insulu,
ci primatelo tierrei condusse deputati-
unea si astfelu deputatii camerei ung.
fueser inlaturati, in fine mai sunt ore
cari apprehensiuni si in privinti'a des-
considerarii la prandiulu de curte. Ne-
voia Mare! Cu tote aceste se spera ca du-
alismulu na se affia in periculu, cellu pu-
e nu nu d'in partea Ungariei, si nepla-
cetu incidentu, dupa ore cari espektu-
tatiuni, se va da uitarii.

Despre cercetarea ce Tiarulu nem-
tiescu face Tiarului muscalescu dice unu
diariu anglésu (Standard) „pentru sco-
purile politicele Europei, acesti doi Tiar
sunt intiellesi, dar alliandi'a loru este a
principiloru, a diplomatiloru si nu a po-
poreloru si assemene alliante sunt efe-
mere, cu atatu mai vertosu ca firulu ce
lega aceste doue imperie, este forte
subtile.“

Diurariile officiose de Vienn'a si mai
alesu celle de Pest'a faceadupa morte
lui Blasnatiu, presied. consiliulu mi-
nistr. allu Serblei, felu de felu de com-
binatiuni a supr'a noulu capu allu cabi-
netului, esprimendu viu'a dorintia ca
principelu Milanu sè numesca unu bar-
batu amicu Ostrungariei, care sè infrene
pre agitatoriu serbi d'in Belgradu si mai
alesu pre cei d'in Ungaria. D. Risticu,
noulu ministru presiedinte allu Serblei
au petrecutu câte-va dille, in missiune
diplomatica la Vienn'a, unde au fostu
primitu de imperatulu si au vedutu si
pre D. Andrassi. De atunci diurile offi-
ciose nu inecta cu laudele ce incarca
asupr'a Dlui Risticu, care i ar fi asse-

curatu de pacificele intentiuni si de do-
rintia seriosa d'a si vedé assecurata bi-
nevointi'a curtii de Vienn'a. Se dice ca
D. Risticu ar fi datu la Vienn'a cea mai
positiva assecuratiune ca Serbi'a nu cu-
geta la alta ce-va, decatu numai la des-
voltarea sa economica nationale. Astfelu
preausioru i-a fostu a se intiellege in
privinti'a junctiunii calliloru ferrate, si
cu multu mai usioru in privinti'a calto-
riei principelui Milanu la essebitiunea
universale de Vienn'a.

Diurilele de Vienn'a spunu ca si D.
Costaforu, trecandu sambet'a trecuta
prin Vienn'a ar fi vedutu pre contele
Andrassi cucare ar fi avutu una con-
versatiune lunga. Nu potemu sci in ce felu
de missiune au amblatu D. Costaforu,
audfmu inse ca Roman'i'a nu figuredia
ca statu independente la espositiunea de
Vienn'a si prin urmare neci una in-
scriptiune nu arreta loculu ce i-s'ar fi
destinatu intre Russi'a si Japoni'a, pote
fi ca D. Costaforu va fi avutu missiunea
d'a regulá acesta delicata cestiune. Vomu
vedé acusi d'aca i va fi successu a des-
coperi loculu ce s'a assemnatu Romaniei,
sau ca dins'a este condemnata a figura,
ca appendice sub aripele episcopuluji de
la Constantinopole. Serbi'a des' pana eri
alalta eri urgisita de ostrunguri este
asta di obiectu de fericitari, de si era con-
siderata ca inimica, este asta-di respec-
tata si amicitia ei cercata, pretinita. De
pula aceste doue imperie, si de
loru patriotismu, ceea ce dorere, se pare
a lipsi conducatoriloru actuali ai desti-
neloru Romaniei. Respectulu nu se casti-
ga prin condescendintia servile, ci prin
attitudine virile.

Sè deschidemu istoria.

Unu patrarui de seclu trecu de
la memorabilele evenimente din 1848.
Dillele de Maiu din annulu 1873. ni-
adduciu in memoria celle petrecute
inainte de 25 ani. In restimpu de
unu patrarui de seclu multu ne amu
stramutatu, mare progressu amu facu-
tu, dar suspinele totu n'au incetatu.
Inse totu ce avemu, trebbe sè multu-
mimu timpulu de atunci: ellu ne a
scapatu din sclavi'a seculare, ne-a chia-
matu a fi omeni dupa tipulu si asse-
menarea lui Ddieu, ni-a datu dreptu-
rile de omu si cetatiu. Dar timpulu
lu facu omenii si impregiurarii; pen-
tru ce sè nu dicemu dara, ca ne-au
scapatu revolutiunea. Sè nu ni se dica,
ca romanii candu au prinsu arma pen-
tru patria, tronu si pentru ei insi-si,
n'au facutu revolutiune; nici o natiu-
ne d'in terra na fostu mai appesata,
nici un'a n'a avutu cauza mai addeve-
rata pentru revolutiune decatu natiu-
nea romana. Nu numai celle trei na-
tioni aliante voiau se o tiena si mai
departe subjugata, ci „uniunea sau mor-
tea“ se decretasse asupra-i d'iu o tierra
straina. Éta pentru ce a facutu natiu-
nea romana revolutiune.

Este unu ce caracteristicu in vie-
ti'a poporeloru, ca nici o striformare
radicale nu s'a facutu fara revolu-
tiune. Istoria omenime d'in tempurile
celle mai antice si pana adi dovedes-
ce acest'a. Plebii romani numai prin
revolutiune si emigrare pre „muntele
sacru“ poteau storce drepturi de la
assupritorii patrii.

Colonii lui Traianu si ei de doue
ori se retrassera la „muntele sacru“
in annulu 1784, si 1848. Marirea si

poterea statelor civilisate europene a
resaritu pre pamentulu udatu cu san-
gele revolutiuniloru: glori'a Franciei,
pacea de asta-di a Engliterrei, inde-
pendinti'a Belgiulu si a Elvetiei, tote,
tote pana si resufflarea Morlaciloru
Dalmatiei d'in annii mai recinti.

Admirabila e legea naturei; nu nu-
mai omenii, dar si natiunile trebbe sè
se botedie, inse cu botediulu sangelui,
ca sè pota intrá in imperati'a pamen-
tului. Si e lucru preafirescu; tiran-
nulu nu abdica de bunavoia la dom-
nia preste supusii sei; sunt lucruri
cari nu se potu face intelligibile, cu
tote principiile de dreptu, adeveru si
egalitate, decatu numai cu suaciuc'a.
Uneori o natiune este asiá de incurca-
ta prin felu de felu de legi maiestri-
te si asupritorie, in catu s'ar osendí nu-
mai la munc'a lui Sisifu, d'aca ar cautá
frulu Ariadnei, cu carele sè-si pota as-
secura „pre callea legii“ drepturile ce
i se cuvinu; in astfelu de cercustari
„callea legii“ e callea afara-de-legiloru,
pre carea nici candunu vei ajunge la
limanu.

Écca pentru ce sustienemu, ca na-
tiunea romana in doue ronduri, candu
s'a retrassu „pre muntele sacru“ a fa-
cutu si ea revolutiune, a intreprinsu
lupt'a pentru libertate si natiunalitate.

Se aude adeseori assecurandu-se,
despre liniscea si pacea generala; ea es-
acesta „pace“ pentru a mulge si tun-
de poporulu. Va ide a cellu po-
poru, carele nu si pierde
nici candu pacientia, acelu-
lu a nu traesce, ci vegetedia fara po-
tere si fara sperantia de unu venitoriu
mai ferice.

Istoria ni arreta mai departe, ca
nici o natiune nu si au aflu perire
facandu revolutiune. Vastulu imperiu
romanu, cellu de la appusu precum
si cellu de la resaritu, a scapatu
prin indiferentismulu cetatieniloru, mo-
ravurile desfrenate, mollitiunea si suf-
ferirea absolutismului despoticu. Po-
loni'a si-a perdu independentia prin
bola din laintru, impartirea ei a ca-
siunatu o desbinarea si imparechiarile
cetatieniloru sei, era nu invasiunea
straina. Imperiulu musulmanu pierde
sine si nu de fri'a Neamtulu si sau
a Muscalulu. Si pre candu astfelu
perira de pre faci'a pamentulu „in
pace“ natiuni intrege si state poter-
nice, — amu vedutu redicandu se la
potere si independintia: urbi, cetati:
Milanu, Pisi'a, Florenti'a prin revolu-
tiuni continue contra imperiulu cellu
„santu“ si puternicu germano-romanu.
Revolutiunea e semnu vitalitaii unei
tierre si natiuni, e demonstratiunea
cea mai eclatanta, ca drepturile pen-
tru cari se lupta, le merita intru ad-
deveru: ca aceste i sunt sante si e
gat'a a le rescumperá si cu vietia.
Care natiune e capace de revolutiune:
e capace de drepturi si vietia.

Preste 15, dille natiunea romana
va serba memori'a de unu patrarui de
seclu a evenimentelu d'in 1848. Tim-
pulu e destullu de santu, pentru a pune
la o parte miserabilitatile dillei si a me-
ditá despre trecutulu; trecutulu e magis-
trulu cellu mai bunu pentru venitoriu.
Annulu 1848 e totuodata annulu de
libertate si egala indreptare, de si
libertatea nici ana asta di nu o gus-
támu cu tote attributele ei. Deci candu
serbam memori'a acestui annu, se ceti-
mu si recetim cuvintele pronunciate

atunci de tribunii romani, de apostoli
libertatii si natiunalitaii; elle ni voru
servi de alinare in dorerile presintelui.
Fia, ca precum atunci poporulu adu-
natu pre campulu libertatii ascultá
cuvintele marelui Barnuti si se
mangaiá, asiá asta-di in fia care locu
unde se afla romani, sè se audia cu-
vinte de libertate si natiunalitate, cari
se alinedie greutatile de asta di alle
poporului. Sè nesuimu, ca serbarea
d'in 15 Maiu sè fia demna de cea d'in
1548, si demna de natiunea romana.
i—d.

Transsilvania, in dillele patri- meloru 1873. *)

I.

Sistem'a de a despoia pre tierranu
si cu deosebire pre poporulu romanu,
de drepturile politice natiunali, este,
asiá se vede, — un'a din principalile
devise alle regimulu de asta-di.

Sum inse de parere, cumca o nati-
une care prin multe sufferintie, prin
appesari si nedreptati si-castiga, cu
tempu, drepturile perdute, de-si incetu,
dar mai securu si-ajunge scopulu as-
piratiuniloru salle.

Appesarea pregatesce pre poporulu
appesatu preu libertate, i sadesce in
t i e n e m i n t e. **)

Cu catu appesarea va fi mai mare,
cu atatu invingerea va fi mai stralucita.

Avem parte de appesare inse si
sperantia intemeiata, ca pocalulu suffer-
rintieloru, in scurtu tempu va fi plinu;
prin urmare liberarea nostra din sclav-
vi'a de asta di inca e secura si immi-
nente.

Sistem'a de asta-di nu se satura cu
inghitrea drepturilor politico natiunali,
ea a inceputu dejá a tiai la ossu si
in carne viia; ea aduce legi rille con-
fuse si contradictorie, pentru ca, afflan-
du-te intr'unu assemene caote de legi,
sè te pota mai usioru despoia de ave-
rea castigata cu multa sudore de sute
de anni. Si d'aca neci chiaru legile celle
rille nu contienu in sine atatu neom-
enia, ca sè te pota dupa elle desbraca
si de camasia, pentru assemene casuri
boierii si ciocoi nostri sciu sustiené
câte pre unu „Aporu“ in fruntea ju-
stitiei, pentru ca cu ajutorulu lui sè ti
repeca averea si apoi sè te arunce pre
strade!

Sè essaminámu deci legile acelle sè
spunemu, care este intentiunea loru,
era periculu ce se nasce d'in elle, mai
multu pentru appesatori, decatu pentru
appesati, va fi usioru de priceputu.

Patent'a urbanale d'in 1854. pre-
scrie: Locurile allodialpre cari s'a as-
siediatu cine va si si-a facutu casa, nu

*) Recummendámu osebitei attentioni a
cetitoriloru nostri, dar mai alssu attentioni
ministeriulu, descoprirele celle importante,
ce ni-se facu in acestu ciclu de articli, allu ca-
rui inceputu lu facemu in ur. pres. Numai
un'a ni pare reu, ca tote acestea nu si-se im-
partesra pre timpulu desbateriloru gener. a
proiectulu de lege pentru colonisti, ca ce de
s'ar fi demascatu in faci'a tierrei si a lunei
infamiele si infernale intentiuni alle celloru
ce despoia nu numai de drepturi, ci si de
pucintia avere materiale pre poporulu roma-
nu, s'ar fi schimbatu faci'a legii sau de nu,
cellu pucinu stigmatizarea publica cu semnu
infamiei, era inca una satisfactiune. Red.

**) Nobilu sentimentu de demnitate ome-
nesca, ce nu suffer a fi vetomata nere-bunata.
Red. „Fed.“

se mai potu lua de la posesorii loru de asta-di. Prestatiunile cu cari au fostu ingreunate locurile acelle pana la annulu 1848. se potu rescumpera d'in mediulocele respectiviloru posesorii. Totu patent'a urbariale la §. 18. prescrie: „Locurile allodiali, cari au fostu date tierraniloru pre tempu nedeterminatu si de la 1819, pana la 1848, neintre ruptu au fostu in posesiunea tierraniloru, devinu proprietatea acestorua pre langa rescumperare din propriele loru mediuloce.“

Paragrafulu 19, allu susu citatei patente, contine dispugetiuni despre stirpiturile facute in paduri pana la annulu 1848.

In intiellu acestui paragrafu estirpatiunile facute pana in 1848, cu invoirea domnilor de pamentu remanu in proprietatea estirpatoriloru pre langa rescumperarea prestatiuniloru d'in partea statului, sau din partea respectiviloru posesorii.

Precum vedeti, Domnule Redactore, locurile estirpate pana la 1848, dupa patent'a urbariale, nu s'au potutu lua de la tierranu.

Cu ajutoruluu patentei din 1854. au incassatu boierii nostri baccatella suma de vreo 80 de milioane, dar n'au potutu lua de la poporu locurile curatite cu atata sudore si prefacuta in locuri roditorie. Spre acestu scopu au fostu de lipsa alte legi!

Sè trecemu acum la legea LIV. din 1871 „despre estirpaciuni.“

E mare deosebirea intru acesta lege si respectiv'a dispugetiune (§. 19.) d'in patent'a urbariale. Dupa cum amu vedutu, in intiellu patentei, tierranulu avea dreptulu de a-si rescumpera tote locurile estirpate pana la 1848, dupa legea d'in 1871 inse acesta dreptu, nu-lu mai are, ci e silitu a impartii locurile estirpate, cu domnulu de pamentu, precum se vede d'in §. 5. allu acelleia-si legi.

„... chieiltu.“ — dissera intru sine boierii si Ciocoi nostri — deci, se pusera a fauri alte legi, dupa cari se pota despoia pre tierranu si de ave-rea ce i-o garantá legile de mai nainte!

Legea d'in 1871 despre estirpaciuni contine una dispugetiune intru atata favoritoria tierraniloru, ca in casulu, daca domni pamentesci n'au urdfu processu pana la finea annului 1862, pentru luarea indaretru a locurilor estirpate, acestea „tote“ trecu in proprietatea posesoriiloru de pana acum pre langa rescumperarea prestatiuniloru.

Fi bine, dar ce se faca boierii, cari uitasse a urdf acelle processe la terminu? Ei allegara la fabrica legiloru si se silira a viri in legea pentru colonisti, ceea ce li trebuiesce lor. Cumca Svabii d'in Banatu sunt colonisti, scimur noi, dar cumca in Transsilvania ar existe asemni colonisti, neci n'am sciatu, neci n'am audfutu, pana candu amu cetitu proiectulu de lege pentru colonisti.

Sè vedemu dispugetiunile §-lui 25, despre colonistii din secuime: „Daca colonistulu va potè dovodi prin documinte cantitatea locurilor estirpate, acelle pre langa rescumperare devinu proprietatea lui, daca nu va avè documinte, alte probe, fire-arv chiaru si nna posesiune de 100 de anni, pentru tierranu nu platescu o cepa, ci ellu trebuie se imparta posesiunea cu fostii domni pamentesci.“

Dvostre bine sciti Dloru, ca tierranulu nu are documinte, pentru ce i se cere dar implinirea unei conditii despre cari a priori sciti ca e imposibile?

Unde e moral'a acestei legi? Pentru ce nu decretati puru si simplu „ca tierranulu se imparta averea sa cu boierulu, ori are, ori nu are documinte.“

Ore ce au gresfutu chiaru secunii cei bravi, ca se se fauresca in contra loru o asemenea lege? nemicu domniloru, ci au gresfutu Romanii pentru ca traisescu in lume si inca in secuime! in contra loru este indreptata acesta lege

In vecinetatea Moldovei, spre rasi-ritu, se affa 7 comune romane si anume: Baraseu, Corbu, Bilboru, Vallea-Jidanului, Damucu, Bicadiu si Tulghesiu, cu una populatiune de 8-10 mii de sufflete.

Unele d'in aceste comune sunt assiediate pre territoriulu muntiloru, asiá numiti revendicati. Dupa anectarea acestor munti la Transsilvania, locuitorii acellorua, d'in presentulu nefericitoriu ce i acceptá, fugira matoti in Moldov'a inse Guvernulu nostru de pre atunci s'a silitu cu tote poteri de a castigá d'in nou pre vechi locuitori, facandu-li multe promisiuni. Asiá commissiunea sanitarie in urm'a mandatulu imperatescu, a ordinatu directorulu de la contumacia Piri'sk'e (Pirisc'a), ca se se ingriesca de intertentiunea fugitoru reintorsi d'in Moldov'a, dandu-li pre fiacare d'i câte 5 cruceri si ingrigindu-se ca in ospetarie se se affle victuale ce ajunsu si se se vendia cu pretiurile celle mai moderate.

Afara de aceste favoruri locuitorii acestor munti aveau dreptulu a lazul padurile, a face d'in elle livedi si locuri aratorie platindu erariulu o taca forte moderata.

Dupa infiltiarea regimentulu secuiescu de granitari, pre la annulu 1762, veniturile muntiloru revendicati si taca'sa dupa locurile estirpate incurgeau in fondulu de montura allu granitariiloru secu. Dupo annulu 1849 desfin-tiandu-se regimentulu secuiescu manipularea averei muntiloru veni era sub dispugetiunea erariulu pana la annulu 1869.

In 16, Februaru 1869, acesti munti, fusera donati s' a lvo jure alieno, scaunulu secuiescu Cicu-Gyergyó et Casonu.

Nouii proprietari, abia capetara la mana donatiunea, si indata se appucara pre diverse calii, a face d'in locuitorii de dille. (Vedeti cum se factu contractele si pre bas'a lor, legile despoiatorie!)

Locuitorii romani inse, nu se invoira a face contracte si a se lapeda de buna voia de drepturile seculari, ci d'in contra, desvoltara cea mai mare oppusetiune, allegara la advocatu si urdfu processe de rescumperare. — Pentru acesta cutediare de a-si assecura dreptulu ammenintatu, stapanii se superara si era pre aci se nu mai ploia d'in ceriu apa, ci numai terrorismu secuiescu. La inceputulu annulu 1871. nu cutediau bietii romani de acolo neci a se plange, dar neci a ess' la campu afara, fiindu-ca se intempla ca locuitorii unei comune se fie alungati de pre campu pana in satu. Intelligenti'a era persecutata, mai tare decatu sub absolutismulu nemtiescu si cei mai bravi si intepidi d'intra ei fura trassi in cercetare criminala d'impreuna cu advocatul comuneloru. Ce cugetati pentru ce fusesse intentatu acellu processu crimalu? pentruca intelligenti'a romana din cerculu Tulghesu si cu deosebire dnii I. A. si M. D. svatira pre poporu ca se nu faca contracte ci se-si caute unu advocatu care se-i appere in contra appesatoriloru, era advocatul cutedia ali spune, ca dupo parerea lui aru avè dreptu a se rescumpera. Si svatulu cellorua si parerea cestui a fure calificate de „amagiri“ deci ca amagitori trebuie arruncati in temnitia, se invetie a fi suppusi si ascultatori. Incatu am adfutu, cercetarea inca nu e finita, in totu casulu se va finf cu blamagiulu stapaniloru si a zelosulu judecatoriu.

Inca in anii 1870, si 1871. la inceputu se presentara mai multe sute de actiuni pentru rescumperare la tribunalulu d'in Udvarhely, care dupa organisarea cea noua a judecatoriloru d'in 1. Januaru 1872 predera tote actele tribunalulu competente din Gyergyó-Szent Miklos.

Ce cugetati, Domnule Redactore, ce au lucratu tribunalele de doi anni si

jumetate in aceste cause? D'in 700-800 cause s'a diftu intrun'a pertrap-tare si s'a si pertraptatu, tote celea lalte jacu in pulberea archiveloru d'in Gyergyó Sz. Miklos. De repetite ori s'a urgitatu in persona si in scrisu defigerea pertrapatariloru, dar tote in daru!

Daca ati intrebá pre domnulu minist. Pauler pentru ce suferu atata ne-pasare in causele poporulu, cine sci ce respunsu vi ar da, io inse vi spunu ca stapanii Romaniloru d'in secuime accepta alta lege, si sunt plasmuitorii §-lui 25 d'in proieptulu de lege pentru colonisti si ori catu se voru sfarima bietii Romani de acolo, ca se li se decida odata causele, nu voru potè ajunge neci la unu rezultat, pentru ca dupa legile de pana acum aru trebui se castige toti locuitorii d'in celle 7, comune romanesce ceruta rescumperare, dar acest'a nu o voru stapanii loru.

Ecce! Domnule Redactore, asupr'a acestor Romani este indreptata legea pentru colonisti in secuime.

E de insemnatu ca tote locurile estirpate sunt scriese in folele de posesiune alle Domniloru pamentesci, Romanii nu au la mana neci unu felin de documentu afara de quietantie de despre solvirea tacei. Acesta impregiurare e prea bine cunoscuta, pentru aceea se dice in §. 25. ca posesoriulu locurilor estirpate se si dovedesca quantulu posesiunei prin documinte, era daca nu pote, se si dee jumetate averea domniloru! Saraca dreptate!!

Una posesiune liniscita de 120 de anni nu este de ajunse pentru ca se fii, tu Romane, sustienutu in averea ta. Cu bratu si sudore ta, ai facutu d'in locurile celle mai selbatice livedi si campuri roditorie, ai formatu cu banii tei versati in tesaurulu statulu fondulu de montura, care e donatu, dora cu tine dimpreuna secuifulu!

Curatit'ai de hoti si fere selbatice acesti munti, fost'ai padtiorulu calle-toriloru, dat'ai dare si dasdie grelle si bul se parasesci acesta tierra, daca nu vei impartii cu stapanii tei averea ta!

Pana candu o Domne!!! Ore se nu se affle in tota Monarchia Austriaca vre unu inbitoriu de dreptate, care se arrete M. Salle Marelui Principe nostru nedreptatea ce se pregetesce acelloru 10 mii de sufflete romane d'in secuime? videaut consules!

Aceste comune ca parti intregitorie alle scaunulu, pentru ce nu se impartiescu intru nemicu din veniturile muntiloru si alle fonduriloru donate scaunulu secuiescu?

Una populatiune de 10, mii sufflete se nu merite a capeta d'in fondurile create cu sudore ei cellu pucinu atata, ca se sustiena cate o scola buna in fiacare communa si vre-o scola centrale ande va?

Comunele susu atinse se tienu de tribunalulu d'in Gyergyó-Szt-Miklos. La acestu tribunalu nu e aplicatu neci unu Romanu. Amploiatii acestui tri-annulu nu cunoscu de locu limb'a Romana, era Romanii nu pricepu limb'a magiara. Intrebati rogu ve, pre domnulu Dr. Pauler, cum cugeta d'in-sulu, ca se va fi administrandu dreptatea la acellu tribunalu, unde litigantii si judecatorii nu se intiellu unii pre altii?

Unu calletoriu me assecura mai de una-di, cumca la judetiu singulariu de acolo intr'o cauza controversa, punctele intrebatorie catra martori au fostu tradusse de catra servitoriulu judetiu lui singulariu, dar se intiellege, ca n'au avutu multumire neci intrebati, neci judele, de ora ce servitoriulu, nepricpendu obiectulu, a vorbitu cate verdi si uscate, inse nemicu la obiectu, din care cauza ascultarea martoriloru a trebultu a se assepta cu ajutorulu unu a d'intre litiganti.

Cati Romani nevinovati voru fi jacundu cu anni in temnițele secuiesci, d'in cauza ca judecatorii nu li pricepu limb'a. In daru veti starui, Domnule Redactore, ce se incete abusurile, si se aiba si Romanulu drepturile Omului,

se nu fia tratatu ca sclavulu, — tote in diiertu — pentruca parola dillei e: tote pentru Regimu si nemicu pentru poporu. O.

(Va urma).

Diet'a Ungariei.

Siedint'a de la 25 Aprile a camerei boieriloru.

Presiedintele G. Majláth deschide siedint'a la 11 ore d'in di. Dupa verificarea processulu verbulu d'in sied. precedentu, cont. G. Károlyi presenta repportulu commissiunii financiare despre bugetulu annulu 1873. Acestu repportu s'a tiparitu si distribuitu intre membrii acestei camere numai eri.

Dupa acest'a presiedintele repportedia camerei despre procedura deputatiunii emise spre a o representá la serbarea cununiei arce-ducessei Gizel'a. Camera se actu despre repportulu presiedintelui si trece apoi la ordene dillei: dezbateru generala a supra bugetulu pre annulu 1873 si a supra repportulu referitoriu la acestu bugetu.

Br. Desideriu Prónay, avendu in vedere, ca preste pucine dille espira indemnitatea ce s'a datu guvernulu, si acesta impregiurare nu concede camerei a se ocupá multu cu detaiurile bugetulu; considerandu apoi ca chiaru si repportulu commissiunii financiare nu contine alt'a de catu una comparatiune intre bugetulu annulu trecut u si intre cellu din estu-annu, — roga camera ca se acceptu bugetulu asiá precum este, fara des-batere.

Br. Dionisiu Eötvös regreta, ca n'a putitu mai currendu repportulu commissiunii financiare, pentru ca astfel se se fi potat orientá cu privire la cuprinsulu bugetulu. Dar nu este unu asemenea geniu, care intru unu tempu asiá de scurtu, de eri pana asta-di, se pota percurge cu accuratete necesaria bugetulu de pre unu annu intregu. Oratorele sci ca cu votulu seu nu va provoca crisa de cabinetu (Illaritate); pentru aceea crede ca affia in nisce impregiurari forte accomodat'a potè lucrá dupa cum i dictedia consciintia. Dga nu accepta bugetulu de base pentru tierranu speciat.

Cont. Juliu Cziráky observa, ca numa acei-a potu se respinga bugetulu in generalu cari nu sunt multumiti cu guvernulu si procederea lui, si apoi pentru acei-a occasi, nea acest'a ar fi forte binevenita; Dar inse n'vre se provoce o schimbare de cabinetu, pentru aceea accepta bugetulu de base pentru dezbateru speciale. Oratorele spera, ca si camera avendu, in vedere ca indemnitatea datu guvernulu espira preste patru dille si ca pana atunci legea despre bugetu trebuie se fia sanctionata, inca va face acest'a. Cu tote acestea inse oratorele si-espime de nou dorint'a, ca se se reguledie odata lucrurile astfelu, incatu pre venitoriu camera se potu intrá in detaiurile bugetulu.

Camera accepta apoi bugetulu in generalu si specialu, fara nici una modificatiune.

In fine processulu verbulu allu acestei siedintie se verifica indata si se tramite apoi la camera reprezentantiloru.

Siedint'ia de la 29 Aprile a cam. repr.

Presiedintele Bittó deschide siedint'a la 11 ore din di, si indata dupa acest'a ministru-presiedinte Szilávy presenta camerei legile sanctionate de M. Sa si anume legea despre bugetulu annulu 1873 si cea despre accoperirea contingentulu de cai, necessariu in casu de mobilizare atatu pentru armata communa, catu si pentu militie.

Ambele aceste legi se publica si se tramitu camerei magnatoriloru, carea inca tienu asta-di siedintia totu numai pentru publicarea acestor legi.

Siedint'ia prossima, in carea se voru incepe dezbaterile meritorie, se va tiene Sambeta in 3. Maiu.

Hatogu, 24 Aprile, 1873.

Dle Red! Grandiose sunt preparatiunile minoritatiei armeno-tutono-magiare facia de alegerea deputatulu pentru oppidulu nostru.

Inca nu s'au desputu d'ingegere, ma nece alegatorii nu s'au concrisu, si totu-si eri in 23. a. l. c. sbora d'in officina unui advocatu una multime de placate pre tote stradele si anghuriile cari in doue limbe, — limb'a culturei asiatace si limb'a „cellu grossu“ romanescu, — faceau cunoscutu ca adi in 24 l.

c. la 10 ore antemeridiane se va tiené o conferință în otelulu „la miellulu de aur” la carea sunt invitatî toti alegătorii d'in oppidu.

Suntemu în 24 l. c. la 11 ore si abiă se iviră în sal'a de adunare officiali perceptora-ului, ce va mai tardiu appară întregu corpulu „judecătorescu,” cari cu passi maiestosi dar resoluti si-mutara potcovele preste pragulu ospetariiei, avendu în fruntepre presiedintele d'upa ellu assessorii, judii, archivariulu, directorulu cancellariiei, cancelistii, si diurnistii, toti barbati bine meritati de . . . de tat'a ministeriu. Se mai arretă ici colca câte-unu commerciant, medicu, advocatu-judanu, bacanu si brutariu (pecu) appartinetori cu toti poporulu cellu alessu modernu. — D'intre romani, — a fara de cei de la judecatoria si perceptoratu, — s'a presentatu numai directorulu politiei ca commissariu, ha s'a mai vedintu într'unu anghiu retrassu si unu bietu invetiatoriu rategindu, pote pentru curiositate ori pentru ca sè-si stempere gutulu stосу, ori pote pentru amendoue. Summa summarum ca la 30.

Lauda poporalu romanu! carele a ajunsu a intiellege că sierpele, si bagatu în sinu, remane totu sierpe, si câtu-ce semte caldur'a invenunedia sinulu care l'a încalditu; a priceputu acellu poporu, că interessulu sèu e diametralmente oppus cu interessulu lighionei venetice pentru aceea s'a feritu de conferință a cestiunata, că de cuibulu sierpiloru.

Dupa constituirea conferinței unu comerciant armeanu si senatoru magistratuale, iea cuventulu si arreta că: „pretensiunile epocii adduc cu sine, că precum unu individu, și si o corporatiune, una comuna trebuie sè explotadie ori-ce ocaziune benevenita pentru inflorirea si bunastarea sa materiala, că pentru comun'a nostra acum e tempulu cellu mai favorabilu, deci propune de candidat. pre Lonyai Bela — fiulu es-ministrului presiedinte, cadutu sub greutatea peccatelor proprii, — pre cellu mai mare proprietariu d'in comitat si carele are nu numai intenziunea sincera si seriosa, dar si cea mai mare potere materiala cu carea sè ajute inflorirea oppidului! De tote partile resună „éljen” sgomotosu; și o comisiune de trei lu-invità în medioculu conferinței, ca sè-si desvolte programm'a, pentru că junele conte a fostu venit” în Hatiegu, precum se vede, tocmai cu acela scopu. Presentandu-se deci candidatulu magiarilor neferti inceptu prin a dîce că: „din 1867 s'a tienutu, se tiene si se va tiené de parti'a lui Deacu, că de va fi alessu deputatu allu oppidului Hatiegu, promitte de pre acumu sarea cu marea: s-va pune tote poterrile (respective pungele) pentru redicarea epidulii la culmea prosperarei! Se intonă de trei ori „éljen.” Se alege apoi o comisiune de 6-intre cari si doi romani: directorulu politiei Georgiu Balsiu si substitutul seu M. Ivascu, cestu diu urma absentu, pentru că de acum'a sè misce tote petrele, sè bata tote căllile legali si nelegali numai sè reesa alessu, nou candidatulu Lonyai. Cu acesstea siedint'a se inchiaia. — Urmédia apoi recomandările si stringerile de mana pre rendu. — Pucine inca si vomu finf. — Daca directorulu politiei nu s'a sfitu, fără a demisionă de a fi membru unei comisiunii infernale pentru caus'a nostra romana, daca nu s'atemu de blastemulu parentiloru si allu stramosiloru sei, daca nu a tienutu contu că: tierin'a carea accopere ossale venerabile alle acelloru-a va trebui se rossiesca de portarea nedemna a fiului si nepotulu lor; incai sè nu ne corrumpa poporulu ajutatulu fiindu de prestigiulu si stim'a de cari s'au bucuratu totu de-a una la noi, cellu pucinu sè-si adu-ca aminte, că are una familia care vre sè traisca între s' cu poporulu romanu si sè nu atraga prin una usorintia atâtu de mare asupra acestei nevinovate familie disprețulu publica si perpetuu allu totororu.

Duca-se singuru si-i vomu fi recunoscutori.

Blasiu, 18. Aprile 1873.

Stimate Dle Redactoru!

În nrulu 23. allu pretiuitulu diurniu, ce redigetî, afflu doue correspondințe, cari se occupa cu invetiamentulu poporalu d'in archidiece'sa nostra; un'a e scrisa — precum se dîce „de langa Huniadinu”, alt'a de langa Clusiu. Daca cetesci correspondințele acesste un'a d'upa alt'a, asiă precum urmédia elle în

nrulu citatu, vrendu nevrendu, ti-se pare că ambele acesste correspondințe sunt scrisse de un'a si aceea-si mana seau cellu pucinu dîctate de unulu si acelu-a-si capu. Nu te miră iubite cetitoriule, d'aca presuppunu asiă ce-va fiindu că noi pedagogii trebuie sè scimu si psihologia, apoi si retorica cătu de pucina, si ast'a e caus'a că mai cetimu si printre si're, mai vertosu atunci, candu avemu inaintea nostra o masca ca si acêst'a de langa Huniadinu ori de langa Clusiu, cum vi place.

În correspondința de langa Huniadinu se dîce la inceputu că „invetiatorii nostri confesionali desvolta o activitate destulu de mare” si altele; d'upa aceea scrietoriulu acelei correspondințe se incera de comisiunea examinatoria invinundu-o, că impune examinandiloru o tacsă de vre-o 12 fl. si mai bine.

Curiosi omeni „invetiatorii seraci”, — respective correspondentele de langa Huniadinu, — cari „desvolta o activitate destulu de mare”, cum sciu ei calculă luandu câte 30 cr. de obiectu, lor li resulta o summa de 9 fl. 60 cr. va se dîca ei au nice mai multu nice mai pucinu de câtu 32 obiecte.

Frumsa scientia! Acei-a voru sè-ti vina la depunerea examenulu de calificatiune, cari nice macaru atît'a nu sciu, din câte obiecte au sè depuna esamenu? Tristu adveru ni spuneti, domniloru de langa Huniadinu; de taceati remaneati filosofi!

Mi-se pare inse, că dvostra aveti alta buba, alta supere, aceea ce dîceti cătra capetula correspondinței, că acesste sè se sterga de o camdata esamenu de calificatiune. Ast'a o dorece scrietoriulu correspondinței de langa Huniadinu că vedi Domne, ellu „desvolta o activitate destulu de mare,” dar' nu va sè si-o arrete si prin Blasiu, ca sè nu-lu deochia cine-va; deci i vine bine la socotéla sè-si formodie, prin o imultire simpla cu numeri primi d'in ventu, o summulit'a de vre-o 12 fl. si mai bine, cu scopu de a atrage ur'a publiculu asupra comisiunei examinatorie si asupra esamenelor de calificatiune în sperarea vana, că dora va poté esoperă stergerea acestoru-a, ca ellu sè remana ne examinatulu.

O tacsă este firesce si aici, precum este la tote esamenele de soiulu acestoru-a, că precum trebuie sè se platésca o tacsă insemnata la universități, unde professorii au câte 3000 fl. salariu pre anu, asiă si la esamenele de maturitate ba chiaru si la preparandiele de statu au diurne membrii comisiunei examinatorie, de-si acesti-a au salariu pre de doue ori asiă de mari ca professorii institute loru nostre confesionale! asiă dara si aici se cuvine sè fia ore-si care tacsă, pentru că nimenea nu e detoriu sè lucre în cinste pentru unii si altii, jertfindu-si dille si nopti întrege câte 20—30 dille d'upa-olalta, mai vertosu d'aca vomu luâ în consideratiune că tote acesstele unui esamenu calificatoriu, numai pentru 27 examinatî, se urca la 80 cole manuscrissu. Poftimu, domniloru de langa Huniadinu, nu a-ti avé gustu a le compune si scrie în curatu fora remuneratiune? Si ca sè nu cugetati că si acestu-a este unu calculu essageratu că si allu domniloru vostre, sè vi dau sama:

- a) 16 cataloge a 1/2 cola 8 cole
b) din fia care obiectu tesele în câte 2 esemplarie numai de la 12 obiecte aru fi câte 1 cola . . . 24 „
c) Matricul'a de 3 ori a 4 cole . . . 12 „
d) protocolulu despre întregu decursulu esamenuulu cu tote întrebările si respunsulu esaminandiloru în 2 esempl. . . 32 „
e) Comitove la esped. diplom. 4 „

Summ'a 80 cole

Unde e correctiunea ocupatiuniloru, spesesele tiparirii diplomeloru si ocupatiunea verbale în 6 dille? etc. si vedeti, dloru de langa Huniadinu, tote acesste s'au platitu de cstra cei 26 examinatî cu vre-o 60 fl. si inca 9 insi au sè se supuna a dou'a ora, totu pentru ca acesste s'au tacsă, pentru acessta mai scrie inca odata 1/2 acessta 26 cole, cu totulu 106 cole, apoi mai inscientiedia vre-o 30—40 de institute preparandiali despre cei ce au picatu de la esamenu, în tenorea ordinatiunii ministeriali, totu pentru aceea-si remuneratiune. Cine s'ar indof despre adevurul acestoru-a, placa-i a se osteni pana la Blasiu si se va convinge cu ochii proprii.

Cu tote acesste pentru examinare si diploma nu s'au luatu câte 12 fl. cum li place

dloru de langa Huniadinu a calculă, ci numai câte 5, 3, 2 fl. si de la unii chiaru nemicu, martarisésca cei 27.

Apoi cumcâ esamenele de calificatiune sunt de lipsa, ni spune chiaru si correspondentele de langa Clusiu, care d'upa ce canta osana protopopulu din Clusiu, si scoleloru salle, în cari înainte de dsa erau copii „selbateci, aproape ca animalele” (frumosu complimentu fostiloru protopopi, acum canonici) si acum sunt atâtu de isteti si preceptu — ce, d'aca e asia, ne sierbesca spre cea mai mare mangaiere meritu, precum se vede, e allu dlui protopopu respectivu —, dîce că în altu protopopiatu scolele sunt pustie, si că omenii dîn comunile aceslea respundu că „ei au invetiatoriulu pentru plata, d'ara și pentru scola.” Unde e aici „activitatea cea mare,” dloru invetiatorii?

Ca se tiene de salariulu cellu micu allu cocentiloru, eta unu esemplu spre ilustrarea adevurulu: în comuna S. unde e locuinti'a protopopulu, a fostu cu inceputulu anulu currentu scolastescu 2 concurrenti la postul de docentura. P. P. si F. M. ambii picati la esamenu de calificatiune; si unulu si altulu a voitu sè capete postulu, au inceputu a se terguf cu poporulu, care în urma a alessu pre P. P. care s'a offeritu a fi docente pentru diu metate salariulu d'in anii precedenti! Placa-vi, nu ustura hireanulu dloru docenti necualificati? Ore nu V. ordinarlatu din Blasiu porta vin'a la salariulu cellu micu? Si eu am dîssu,

Cellu ce compune si scrie sutele de cole,

De langa Someziulu-micu în Aprile 1873.

În unu statu guvernatu fără dreptate legea nu se respectedia, ci fie-care o aplica asiă d'upa cum i vine mai bene la socotéla. De acessta bola patimindu tierrele de sub actual'a guvernare a domniloru magiari, regimulu vediendu pericolulu amenintatoriu a compusu inca în anula trecutulu unu proiectu de lege pentru regularea judecatoriloru si respective organizarea comunelor, carele d'upa unu intervalu de catorva lune lu vedom degia puap în pracsă. D'upa acessta lege comunele cele mai mici, cari de sine nu se affia în stare a si-sustiené notariu cu salariu anuale de 4—600 fl. d'upa prescriesele legii, acele sunt deobligate a se aliâ la alta comuna, cu carea impreuna se formodie una statiune notariile. Astu-feliu poporulu d'in comun'a Iclodulu-Mare, affandu-se în stare materiale debile, s'a decisu ca impreuna cu comunele: Iclodulu-micu, Ineu, Silvasiu si Hesdate se sustiana unu notariu. Dar' pre cum am disu mai susu, la noi legea nu se respectedia, că-ci d'aca sar' respectâ atunci ar' fi trebuitu că pentru ocuparea acesstei statiuni sè se publice concursu în foi; inse de acessta nu a fostu nece vorba, si asiă concursera pentru acessta statiune numai trei individi, acesca: Isidoru Popovicu, fostu notariu în Iclodu; Lemenyi Aless. si N. Martianu, toti trei romani. Pre acessta i-a pusu în candidare, D. jude procesuale, că poporulu sè si-aléga pre care vá vol. La acessta alegere coruptiunea si-a jocatulu rolulu în modu intrisicatoriu, că-ci poporulu s'a consultatu se alege pre Isidoru Popovicu, fiindu-că „lucunosceă cumcâ e calificatu deplinu si e omu de omenia; inse D. Lemenyi Iános posesoru mare în Iclodu, vediendu acessta s'a ingiguitu de tempuriu că se reesa fratele Dsale, Lemenyi Alexandru, proviedindu-se pre diu'a alegerii cu vre-o cate-va ferie de otrava ovrésca (?) cu carea amefindu de capu pre toti alegătorii li-a spusu se votedie pentru fratele Dsale.

Acessta procedura a avutu efectu imbucuratoriu pentru D. Lemenyi Iános, căci a resitu de notariu fratele Dsale, carele de bucuria d'upa alegere a scosu d'in curte ametiâla ovrésca cu butea, si a impartitu alegitoriloru pâna ce i-a facutu pre toti de risu celoru ce i vedeau; éra alegitorii în asta turbare a loru a luatulu pre D. posesoru si pre manlu-redicara susu, strigandu „Se traisca D. Lemenyi că se ne mai ospetodie vre-odata!” Rusne, si éra rusine celoru, ce corumpu si demoralisedia poporulu si nu-lu conducu pe calea adevurulu si a luminei.

Unu alegatoriu.

„Romani'a Juna,”

Societatea academica a tinerimei romane d'in Vienn'a, se affia în placuta pusetiune a anuntâi onoratululu publicu romanu, cumcâ si-a deschisu unu cabinetu de lectura, care are sè servésca ca centru de intrunire, atâtu pentru romanii din Vienn'a, câtu si pentru toti romanii, cari visitandu Vienn'a ar dorî sè convenia cu conationalii loru. Romani'a-Juna se va nisufi că în cabinetulu seu sè fia nu numai foile romanesci, ci, d'upa potintia, si multe diurnale straine.

Deschiderea solemna a acestui cabinetu se va arangiă în 3/15 maiu a. c., cu care ocaziune se va serbâ si memori'a d'iliei de 3/15 Maiu 1848, si se va tiené unu parastasu pentru regele muntiloru, Eröulu Iancu. Prin acessta este invitatulu publicu romanu cu tota onorea ca sè binevoiesca a luâ parte la acessta serbare.

Cu acessta ocaziune rugămu pre onoratele Redactiuni ale diarielor romane, ca sè binevoiesca a ni tramite gratis câte unu esemplariu din diariile ce le redigedia, sub adres'a: Cabinetulu de lectura a societății Romani'a-Juna în Vienn'a III. Marokanergasse Nr. 8.

În fine ni luăm voi'a a ne adressâ âtra dd. autori romani, rogandu-i, ca sè binevoiesca a ni tramite pentru biblioteca Cabinetulu de lectura, câte unu esemplariu, d'in cărțile ce le-au publicatu, seu le voru publicâ de acum nainte; că-ci în lip-sia mediocoloru banali sperămu a ni pote ajunge scopulu propusu singuru si numai prin concursulu binevoitoru alon. publicu romanu.

Vienn'a în Aprile 1873.

Comitetulu Societății academice „Romani'a-Juna.”

Teod. V. Stefanu,
secretariu.

Jonu Popu,
presiedinte.

Rogare.

Onorab. Redactiuni, cari cu bunetatea a tramite Societății de lectura „Petru Maioru” câte unu esemplariu din pretiuiteloru diurnale, sunt cu totu respectulu rogate a le adressâ de la I. Main st. n. la nou'a localitate a societății. Waltzner Gasse Nr. 12.

Buda-Pest'a, 29 Aprile 1873.

G. Vuia
secretaria.

Gavrila Mihalji jun.
v. presied.

VARIETATI.

* [Cerculu elect. allu Mediasulu] în cottulu Satmare devenî prin moriea deputatulu Jul. Csaba vacantu. Romani d'in Tierr'a Oasiului voru fi chiamati de nou la urna. Ar fi tempulu, ca unu cercu cu majoritate absoluta romana, sè se emancipodie de a fi cod'at' si uneltele partidoloru straine; demnitatea loru de cetatieni si romani pretinde, ca puendu la o parte tote neintiellegerile sè se gruppedie cu totii pre langa unu candidatulu romanu, si inca fiindu în partile acesle nu numai între romani, dar si între magiari unu spiritu eminentu oppositionalu, pre langa unu candidatulu de parti'a nationalu oppositionalu. Fruntasii de acolo sè falescu cu intelligința loru, numai devotamentu pentru cauza, unire în simtiente si disciplina li trebuie, ca sè devina invingutori. De la o intelligintia avuta si culta se accepta nu numai sprigiuu moralu, dar si materialu. Veda, ca d'in caus'a intardfării poporulu sè nu fia ingagiatu prin coruptiuni altoru partide.

* [Codice comercialu.] Partea prima si a doua a proiectulu codicelui comercialu ung. de Dr. Stefanu Apathy, s'a inchiatu, si ministrulu de comerciul tramisse acestu opu spre critica totororu camerelor de comerciul si industria, reuniuniloru advocatorulu, reuniunii juristiloru d'in Tergulu-Muresiului, Universității d'in Pest'a si Clusiu, si altooru reuniuni si societăti de specialitate.

* [Innaintări.] În list'a officieriloru c. r. innaintati în tempulu mai recente, afflamu si pre D. D. Alessandru Guranu, colonelu, innaintatu de generariu-majoru la reg. 50 de Baden. Vilelmu Popovicu, inaintatu de colonelu, comandante bateriei de cetate nr. 1. Ionu cavalierulu de Banatia, innaintatu de colonelu, comandante batalion. 26 venatori, la regim. 96 c. Jelaletic. Marcu Rotariu, innaintatu de colonelu, comandante sceldei milit. d'in Mehadi'a. Iosifu

Stefanu, maioru, innaintatu de subco-lonelu.

*** (Comunitatile) Londra - Marea si Dobila-Mica [cotulu Solnoculu-interiore) de la 1 Juniu a. e. incepandu nu se voru mai tiené de judecat. cerc. a Lapusului-ung. ci de a Desiului.

*** (La espusetiunea universală). Romani'a inca si are locul seu seperatu la espusetiunea de Vienn'a, si adeca in palatiulu de industria, galleri'a XV. b. — Acestu locu are o lungime de 30 de metri. si o latime de 15 metri. Obiectele de espusetiune Romani'a le-a tramissu dejă la locul destinat pentru elle. Romani'a in prim'a linia s'a ingrigitu a fi câtu mai bine reprezentata prin productele pamentului seu: Grâu, secara si porumbu (cucurudiu) in o multime de probe; apoi ca productu allu paduriloru salls unu butuc de frassinu de 1 1/2 metru in diametru; asemenea mai multe feluri de tabacu (tutubu). Mai departe vinuri de cea mai excellenta calitate de Odobesci, Cotnariu, Dragosiani; apa de cerasie si rosoliu. Ca producte din remanul mineralieloru Romani'a a tramissu la espusetiune mai multe bucăti de Antracitu (carbuni), care contine forte multu caloricu; apoi unu esemplariu d'in masa de petra litografica excellenta, carea nu de mulu s'a descoperitu la Basdatu si a carei calitate intruce cunoscut'a massa de asemene petra de la Kelheim. Apoi Petrolulu Romani'i, care este de o calita forte fina, va attrahe in Vienn'a attentiunea toturoru preceptoriloru de lucru. Romani'a este bogata si in ape minerale; acesteinca se voru espune in o multime de probe. D'ntre productele de sare voru fi espusi stani de sare si figure artificiose caracteristice, formate din sare. In fine si unu pachetu micu cu nasipu de auru spalatu din Oltu. Industri'a va fi representata prin matasse, blanaria pretiosa, lana de cea mai excellenta calitate, pei lucrate si nelucrate; mai departe, instrumente musicale si chirurgice, pelarie, mobile imbracate in materie (stoffa) produsse in tierra. D'ntre productele artistice se voru espune in Vienn'a cele mai multe desemnuri si picture, cari au fostu espuse la cea din urma espusetiune a societăti de belle-arte; apoi unu album, care intre alte contine vre-o 60 de chipuri aquarelle de M. Szathmáry, cari represinta tienuturile belle mai pitoresci alle tierrei, precum si costumulu tier-ranului romanu.

*** (Famosulu (Solyom) Fekete Ferencz), asconsu sub semuele—e—cz., continua intr'o correspondintia, datata d'in Bai'a-de-Crisiu si publicata in Pesti-Napló de la 29. Aprile, batjocurile si insultele in contra natiunii care l'a lapatu si de care s'a renegatu. Nu pricepemu de feliu, cum unu officiant publicu pote face cele mai ordinare atacuri contra unei natiuni d'in tierra, si a suscitá evenimentele false d'in annulu 1848, cari si daca ar' fi adeverate, ar' trebui, celu pucinu ds'a ce se falesce de omu allu ordinei, se le acopere sub velulu utari. De crede că dsa prin ast'a face ce va bine, acefa nu-lu face regimelui, cui e ingagiatu neci natiunii magiare, de care s'a lipitu. Ministrulu de justitia sau presieditele tribunalului ar' poté ajutá si molcomi pre astfelu de beamteri cari se abatu de la chiamarea loro si comita atacuri contr'a linisicei publice. Ce va se dica ore disciplin'a, si cercetarea disciplinaria?

*** († Necrologu). Anna Popa, in numele seu si a rudeniiloru salls annuncia cu anim'a stasiata, scire, despre repausarea multu iubitului Teodoru Popa, advocatu si fostu senatoru orasianescu, in Timisior'a, carele in etate de 49. anni, dupa unu morbu indelungatu in 4/16. Martiu, au repausatu in Domnulu. Ossamentele repausatului s'a inmormentatu dupa ritulu greco-catholocu in 6/18. Martiu 1873, in cinterimulu greco-cath. din subbiulu „Fabrica“. — La inmormentare a celebratu 3. preoti. Asistandu unu publicu forte numerosu. Repausatulu s'a bucuratu de stima generala, ca unu barbatu blandu si solidu. In 21. Aprile a. e. dou'a di de Pasca s'a tienutu Parastasu in Bersica gre. locala asemenea naintea unui publicu numerosu care a versatu lacrima de condolintia emotivatu fiindu de concinca si functiunea funebrele tienute in memoria repausetului. Repausatulu au avutu multi amici si cunoscuti in Bihari'a, Aradu si Zaran-du unde petrecusse mai lungu timp. Fia-i tierri'n'a usiora!

*** (Pascele rom. in Clusiu). D'in Clusiu ni se scrie, că zelos'a tenerime romana studeosa de acolo, in 21 Aprile, a c. adeca in a dua di de pasce sa produsu cu duoe piese teatralei. Cu tote, că tempulu n'a fostu favoritoriu, plonă neincetatu, inteligent'a, conoscundu desteritatea juniloru diletanti rom. totu-si se presintă in astfelu de numeru in câtu d'abiă mai incapura in sala. Productiunea succese preste acceptare, applausule si ovatunile erau multe si fragurose. Nu potemu se amentimu cu placere pre dsior'a Mai'a Centea, carea de repetite ori a datu locu-cumentu despre talentulu si vocea si incantatoria. Cu multa desteritate au jecatu si jumii D. D. V. Filipu, P. Tantiu si V. Ghetic. Onore bravei junime rom. sud. Clusiu, onore intelligiiei rom. d'in Clusiu, care, conscia de detorint'a ei sublina, scie se sprignesca si incuragedie o astfelu de tenerime activa.

*** (Multiamita publica.) Domnulu ministru allu culteloru si instructiunii publice, prin ordinatiunea de sub Nr. off. 8150 a. e. a donatu 10.000 fl. val. aust. pentru edificarea unei scole communale*) in oppidulu Varadia. Veniu dara, in numele intragei commune, a adduce pre calea publicitatii cea mai profunda multiamire, Domnului ministru pentru acestu ajutoriu binemerita. — Assemene primesc si Dlu Antonu de Marx Inspectoru reg. de scole, multumire d'in parte-ne pentru staruntiele salls neobosite in aceta privintia. — Varadia, 25 Aprile, 1873. Iosifu Cai-manu, m. pr. jude primariu.

*** (Translocatiune) D. Petru Cuculu, offic. d'in statulu majoru, supernumerariu, de la reg. de pedesri Nr. 68. ce porta numele baronului Rodiciu, transpusu la reg. de ped. Nr. 5. Ludovica II. Raga Bay.

*** (Innaintare) Juliu Haducu offic. de III. Classe la perceptoratulu centrale de statu, este numitu offic. de class. II.

*** [Innaintarile militare de Maiu]. Intre numerosele innaintari de officieri ai armatei imp. aflamu vre o doi, cari dupa nume se paru a fi romani, asiá: D. Alexandru Guranu, Colonellu in reg. de ped. Nr. 50 au fostu innaintatu la gradulu de generalu-majoru. — D. Vil. Popoviciu, commandante Bat. de art. fort. Nr. 1. au fostu innaintatu la gradulu de colonellu, in acellu-a-si batalionu.

Anunciu.

Adunarea generale a Reuniunii invetiatoriloru romani Selagiani in consuneta cu decisiunea de la 13/1 Maiu annulu trecut, se va tiené in annulu acestu-a la 12 Maiu 1873 st. n. in comun'a Bobota (Nagy Dersida).

Surt invitati cu tota onorea toti dd. invetiatori romani Selagiani, precum si alti iubitori de causa invetiamentului si cu deosebire dd. membri fundatori, ordinari, onorari, partenitori si ajutatori ai Reuniunii ca se binevoiesca a luá parte la numita adunare.

Totu-odata, acei dd. membri cari se afla in restantia cu tacsele annuali sunt rogati cu totu respectulu ca pana in 12 Maiu sau celu pucinu cu ocasiunea tienerii adunării generali se-si implinesca detorintia ce au facia de Reuniune solvindu cassariulu tacsele cuveninde, ca asiá Reuniunea de o parte se devina ferita de incuraturile ce obvinu d'in causa restantieloru annuali, ér' de alta parte se nu fia necessitata a face appelu la §. 48 d'in statute.

Siumleu, 12. Aprile 1873.
Presidiulu Reuniunii.

Francia. După dou' dieci de dille de frecare campania electorale d'in Parisu a ajunsu la momentulu decidiatoriu. Barodet, candidatulu

*) Numai câtu acestu daru se nu fia allu Danaidiloru, adeca pre socotela nationalitatii. Ne pare bine candu ministerulu dá ajutoriu si scoleloru romane, am dorî inse, ca se dec unoru communitati mai sarace decatu este, precatu scimu noi, oppidulu Varadia, unde mai este si unu mare proprietariu, (D. Baicu) care singuru ar' poté dotá scol'a cu cele trebuincioase; de altmintea inse si confessiunile sunt in stare d'a-si intretime scolele, fara ca se aiba nevoia d'a se supune la conditiiuni, ceri mai tardu potu se fia stricatio e. Red.

radicaliloru republicani, a reportatu rea mai splendida victoria contra ministrulu Rémusat. Lupt'a a decursu cu multa incordare d'in tote trei partile, inse in ordinea cea mai exemplaria, demna d'unu poporu, care gusta libertatea votului universale. Pucini alegatori au remasu indifferenti, mai toti s'au inscristu. Resultatulu votării a fostu urmatoriu: Barodet a capetatu 130.000 voturi, Rémusatu 133.000 si Stofel 28.000 voturi. Astfelu dara Republicanismulu lui Gambetta, celu curatu si addeveratu, sa vedutu a avé terrenulu pretotidenea. Este insemuatu si nu potemu trece cu viderea că D. Stofel, candidatulu conservativiloru a capetatu, voturile chiaru numai d'in despartieminte, unde poporatiunea este mai pucinu culta. Cetatienimea, adeca preponderant'a parte a ei, meduá unei Natiuni, a votatu pre Barodet. Era multimea functiunariloru pre Rémusat. De la aceta puternica victoria a Republicaniloru in ococe multe diuarie, voiau se combine si deduca, cate si mai case, ba, unii affirmau chiaru, că ministrulu de externe si candidatulu trantitu, Rémusat, va demissiuá, ceea ce nu numai n'are intielessu, ci s'a si desmintitu, fiindu scire neintemeiata, luata d'in ventu.

Diuarile conservativiloru dicu, că Barodet a invinsu, pentru că si Thiers se plecá maitare cãtra republicani, de câtu cãtra conservatori; era diuariele republicane afirma contrariulu despre tienut'a lui Thiers. Tote aceste invinuirisii pipairi inse sunt nemotivate. Poporul este republicanu si republicani va allege.

D'in celle 7 allegeri, ce s'au facutu mai in urmu in Francia, poporatiunea a alesu 5 republicani radicali, 1 republicanu conservatoriu si 1 legitimistu. Monarclist' si toti inamicii Republicei sciu si vedu pre bine tote acestea, sunt convinsi, că asta-di in Francia nu pote fi multa vorba despre monarcia, si pentru aceea momentulu disolverii Adunării nationale si allegerile pentru nou'a Adunare i imple cu groza si fiori, căci republicanii, fara indoia voru fi in maiortate facia de tote fractiunile monarcistiloru.

Cu tote acestea Gambetta si ceialti fruntasii ai partidei radicaliloru s'au pronunciatu publice si voru assecura si pre Thiers in persona, că ei voru sprigini cu tota sinceritatea guvernulu actualu, pentru că aceta este inca de lipsa d'in multe consideratiiuni, mai cu sema inse pentru că Republic'a se fia scura contra uneltiriloru si incercãriloru monarcistiloru.

Russia. Imperatorele germanu, Vilelmu, a tienutu tempulu sositu d'a re'torce visita ce Tiarulu Russiei i a facutu in ver'a annulu tr. In 27 Aprile Vilelmu sosi in Petropole si firesce, fii primitu d'in tote partile cu bucuria, entusiasmu si ovatiuni, chiaru si poporulu a fostu preparatu se arete prin strigate si legãuri de palarie simpatiele Russiloru pentru Tiarulu Germaniloru. Tiarulu Russiei donã Tiarulu Germaniei portretulu seu propriu si o spada d'onore cu inscriptiunea „Pentru bravura.“ Se pricepe că principele „Bismarcu n'a lipaitu d'in suita lui Vilelmu, si sosindu in Petropole numai de câtu a datu facia cu collegulu seu, betranulu principe Gortsakoff cancelariulu Russiei, Diuariele guvernamentale alle Tiariloru

santei aliancie se incerca d'in tote terile a a convinge lumea, că aceta talnre a cestoru doi Tiaru, de locu are scopu si tendentia politica, ci e unu simplu actu sociale, de curten

Sciri electrice,

Vienn'a 28 Aprile. „Tageblatt“ comunia, că impesatulu a primitu eri in aceta pre Risticiu, presiedintele ministerii serbescu, cu care a conversatu o diumea de ora. Cu aceta ocasiune Risticiu a pread imperasului o scriessore de la principele Mănu, in carea pre de o parte se exprime dorit'a d'a intretime cele mai amicabile relatiuni diplomatice, era pre de alta parte annuncia sosirea sa la Vican'a pre luna lui Mai. Imperatulu se informã a supra relatiuniloru politice su Serbi'a si-si exprimã satisfactiunea cu privire la sosirea imminente a principel

Parisu, 28 Aprile. Eri s'au allegsu epte repuelicani radicali si unu legitimistu. Ordinea nu s'a conturbatu nicaiurea. — Rum'a despre demissiuinea lui Rémusat este fundata

Sciri electrice

referitorie la starea semenatureloru.

Oradea-mare, 26 Aprile. In dille aceste amu avutu parte de unu tempu foarte rece, inse din norocire n'a avutu influinta stricatioasa a supra campului. Eri si astaploia continua. Temperatur'a incpe de nonse incaldi.

Aradu, 26. Aprile. Tempulu este ploios si rece, inse pentru semenature si vinie este stricatosu.

Temisiora, 26. Aprile. In urm'a ploie continue temperatur'a s'a recitu, inse pana acum semenaturele n'au sufferitu nici o stricatiune

Sataru, 26 Aprile. Tempulu e rece. Rapiti'a a sufferitu stricatiune cam una cubut pre fia-care jugeru; secara si mai multu; ins mai multu au sufferitu pomii. Asta di ina avomu ploia, inse tempulu este mai pociu

Bescareculu-Mare, 26 Aprile. In urm'a ploiei continue temperatur'a s'a recitu. Starea semenatureloru este inse forte multimitoria; ne face a sperã multu.

Gr. Szt. Miklos, 26 Aprile. Asta-di avemu aici 8 graduri caldura. Vegetatiunea semenatureloru e excellenta. (Sciri imbucuratori mai sosira inca de la Micoltiu, Segadinu, Neuplant'a si Nyiregyháza.)

Lotteria filantropica

pentru terminarea unicei beserice din Dev'a.

Sortiture 250 obiecte,

de auru, argintu, brondiu, cristallu, porcellanu, diverse metalle, lemnuri pretiose, tablouri in oleiu bogatu incadrate, manufacture elegante si artisticu lucrate, mai multe servicie de mesa, de argintu, una brosia de trei-dieci galbeui, — tote obiectele in valoare de 3,500 florinti. Nici unu obiectu nu este de pretiu mai micu de 5 fl., cele mai multe valoredia 20—100 a

Pretiuulu unui losu e 50 cr.

Tragerea sortiuriloru va avé locu in luna lui Augustu 1873. in diu'a prima a adunării generale a „Associatiunii Transsilvane pentru cultura poporului romanu“ in Dev'a.

Obiectele casigate se voru spedii, reclamandu-se pana la 30 Septembrie a. e. — Bilete de lotteria se potu afla si la Da'ra Constantia de Dunca-Schiava, president'a comitet. lotteriei, in Dev'a.

Rogamu pre toti romanii a sprigini acestu pu de binefacere.

Bursa de Viena de la 29. Aprile, 1873.

5% metall.	71.70	Londra	109.
Imprum. nat.	74.50	Argintu	107.60
Sorti d'in 1860	104.75	Galbenu	5.17
Act. de banca	985.—	Napoleon'dor	8.71 1/2
Act. inst. cred.	341.75		

Propriet., edit. si red. respondiet.:
ALESSANDRU ROMANU